

Rinzai: Master of the Irrational #5 deel 1
Ontspan en verdwijn.
28 oktober 1988 PM in Gautam de Boeddha Auditorium.

ONZE GELIEFDE MEESTER,
RINZAI GING EENS OP BEZOEK BIJ EEN VAN UNGAN'S DISCIPELEN, ANZAN. BIJ DIE GELEGENHEID VROEG HIJ ANZAN: "WAT IS DE WITTE KOE VAN DE BEDAUWDE GROND?"
ANZAN ANTWOORDDE DOOR TE ZEGGEN: "MOO! MOO!"
RINZAI ANTWOORDDE: "JE BENT DOM!"
ANZAN ZEI: "EN JIJ?"
RINZAI MERKTE OP,
"JIJ DIER!"
OP EEN KEER VROEG RINZAI AAN EEN NON: "WEL OF NIET KOMEN?"
RIEP DE NON.
"GA DOOR, GA DOOR, SPREEK!" RIEP RINZAI EN NAM ZIJN STOK TER HAND. WEER SCHREEUWDE DE NON. RINZAI SLOEG HAAR.
BIJ EEN ANDERE GELEGENHEID VROEG RINZAI AAN LO'PU: "TOT NU TOE WAS HET DE GEWOONTE DAT SOMMIGE MANNEN DE STOK GEBRUIKTEN EN ANDEREN EEN SCHREEUW GAVEN. WAT KOMT DICHTER BIJ HET HART VAN DE ONTVANGER?"
"GEEN VAN BEIDE," ANTWOORDDE LO'PU.
"Wat betekent ERVAN AFKOMEN?" VROEG RINZAI.
LO'PU SCHREEUWDE. DE MEESTER SLOEG HEM.

Maneesha, hoe dieper ik in Zen kijk, hoe meer dingen kristalhelder worden. Eén ding is zijn absolute uniciteit in de wereld van religies.

In vergelijking met Zen, lijken alle religies op entertainment. Formele rituelen, sociale conditioneringen -- Zen gaat er doorheen als een zwaard dat alle touwen doorsnijdt die je binden. Het heeft geen ritueel, het heeft geen mantra, het heeft geen manier om iets te offeren aan wie dan ook. De basis zelf van het offer, God zelf, ontbreekt in Zen.

Zonder God kan je geen rituelen, geen offers brengen. Zonder God zullen al je godsdiensten totaal zinloos lijken. Als God verwijderd wordt, wat wordt er dan van het Hindoeïsme en de Islam en het Christendom? Met het wegnemen van een hypothese valt het hele bouwwerk van die religies volledig in duigen. Het is een enkele hypothese, en een hypothese is geen werkelijkheid. Een hypothese is slechts een projectie van de mens.

Het is waar dat de mens enige zekerheid wil, het is waar dat de mens enige veiligheid wil. Hij is onzeker in dit uitgestrekte universum, te klein en te alleen, te hulpeloos. En er is altijd de dood: elk moment kan die op je deur kloppen.

Uit al deze onzekerheden, angsten en zorgen is de hypothese van God voortgekomen. De mensen klampen zich eraan vast, omdat zonder dat hun leven zo'n angst zal worden, dat ze krankzinnig zullen worden. Als je God van hen wegneemt, neem je hun geestelijke gezondheid weg, hun intelligentie, hun verstand, hun hele conditionering van miljoenen jaren.

Volgens mij kun je geen authentieke zoeker zijn, tenzij je in staat bent om de hypothese van God en hemel en hel, alle projecties, weg te gooien. Je moet alles laten vallen wat de zogenaamde religies over de hele wereld heeft gemaakt. Hun basis is hetzelfde; ze kunnen veel theologie creëren rond de hypothese, ze kunnen met elkaar vechten over hun theologieën, maar in wezen zijn ze allemaal hetzelfde.

Hun goden kunnen verschillende gezichten hebben, maar de god is er. Hun hel en hemel kunnen verschillende klimaten hebben, maar ze zijn er. Zij blijven kibbelen over datgene wat denkbeeldig is, en zij denken dat deze kibbeling, die zij eeuwenlang hebben voortgezet, van enig belang is. In feite is het een poging om de geest van de mens af te leiden: ruzie maken over de niet-essentiële zaken, zodat niemand de vraag opwerpt... niemand heeft de tijd om naar de essentiële zaken te vragen.

Zen is pure essentie, niet vervuild, niet gecorrumpeerd door iets niet-essentieels. Je kunt niets van Zen afnemen, want het is slechts een verklaring van je eigen aard; evenmin kun je iets aan Zen toevoegen, want alles wat je toevoegt zal kunstmatig zijn.

Zen is absoluut vóór de natuur. Het is niet tegen vermaak; in feite is alleen Zen in staat tot lachen, tot vermaak, maar zijn vermaak is niet anders dan zijn verlichting. De kwaliteit van het vermaak zelf verschilt.

J. Krishnamurti, een man die negentig jaar heeft geworsteld -- zijn laatste woorden hebben een grote betekenis. Een van mijn vrienden was daar aanwezig. Krishnamurti klaagde, hij klaagde zijn hele leven. Hij klaagde dat "de mensen mij als een amusement hebben opgevat. Ze komen om naar mij te luisteren...." Er zijn mensen die al vijftig jaar onafgebroken naar hem luisteren, en nog steeds zijn het dezelfde mensen als die voor het eerst naar hem kwamen luisteren.

Natuurlijk is het vervelend en irritant dat dezelfde mensen... De meesten van hen ken ik, omdat J. Krishnamurti vroeger slechts één keer per jaar voor twee of drie weken naar Bombay kwam, en langzaam, langzaam leerden al zijn volgelingen in Bombay mij kennen. Ze waren allemaal bedroefd over dit punt: Wat moeten we doen? Hoe kunnen we Krishnamurti gelukkig maken?

De reden was dat Krishnamurti alleen maar praatte, maar nooit een hulpmiddel gaf waarin datgene waarover hij sprak een ervaring werd. Het was volledig zijn fout. Wat hij zei was absoluut juist, maar hij creëerde niet het juiste klimaat, het juiste milieu waarin het een zaadje kon worden. Natuurlijk was hij erg teleurgesteld in de mensheid, en dat er niet één persoon was die verlicht was geworden door zijn leringen. Zijn leringen bevatten al het zaad, maar hij heeft nooit de grond voorbereid.

Zen ontkent het vermaak niet zoals J. Krishnamurti het veroordeelde in zijn laatste testament aan de wereld. Hij zei: "Religie is geen vermaak." Dat is waar, maar verlichting kan groot genoeg zijn om er ook entertainment in op te nemen.

Verlichting kan multidimensionaal zijn. Het kan lachen omvatten, het kan liefde omvatten, het kan schoonheid omvatten, het kan creativiteit omvatten. Niets kan de wereld ervan weerhouden om de wereld te veranderen in een meer poëtische plaats, een mooiere tuin. Alles kan in een betere staat van genade gebracht worden.

Zen spreekt niet over grote principes, dat moet opgemerkt worden. Het creëert eenvoudigweg het apparaat en laat u de weg naar buiten vinden. Het is duidelijk dat het enorm succesvol is geweest. Geen enkele Zen meester heeft ooit geklaagd dat "mijn leerlingen niet naar mij geluisterd hebben. Ik ben een volkomen teleurgestelde mislukking geweest. De mensheid heeft me verraden." Geen enkele Zen meester heeft het er zelfs maar één keer over.

Als iets niet lukt, betekent dat alleen maar dat je hulpmiddel niet goed was. Je hebt je niet goed verdiept in de persoon en in zijn potentieel. Misschien was je hulpmiddel goed voor iemand anders, maar niet voor deze persoon.

Zen heeft alleen hulpmiddelen gemaakt, en laat jou volledig vrij om de waarheid te vinden. En het is vreemd, meer mensen zijn verlicht geworden door Zen dan door welke andere godsdienst ter wereld ook. De andere religies zijn heel groot, en Zen is een heel klein stroompje. Je ziet die kleine dingen, en een meester gebruikt ze op zo'n manier dat ze naar de maan beginnen te wijzen.

RINZAI GING EENS OP BEZOEK BIJ ÉÉN VAN UNGAN'S DISCIPELEN, ANZAN. BIJ DIE GELEGENHEID VROEG HIJ AAN ANZAN: "WAT IS DE WITTE KOE VAN DE BEDAUWDE GROND?"

Het is een van de Zen koans. Het betekent niets; het geeft je gewoon een raadsel dat niet opgelost kan worden. Nu, aan iemand vragen, "WAT IS DE WITTE KOE VAN DE DROOGTE GROND?" -- wat is dat voor een metafysische vraag? Geen enkele religie zal zo'n vraag stellen.

Ik moet denken aan een klein kind dat vaak bij Picasso op bezoek kwam, en dat dichtbij woonde, in de buurt. Hij werd goed bevriend met Picasso. Hij was pas vijf of zes jaar oud, maar hij had veel lef. Toen hij Picasso voortdurend zag schilderen, bracht hij op een dag ook een papier mee en liet dat aan Picasso zien, en zei: "Kijk eens naar mijn schilderij."

Picasso keek naar zijn schilderij en zei, "Mijn God, wat is dit?"

De jongen zei: "Het is een koe die gras eet."

Picasso zei, "Je hebt me verslagen. Waar is de koe?"

De jongen zei, "Stel geen domme vragen. De koe is naar huis gegaan. Denk je dat de koe, nadat ze gras gegeten heeft, daar zal blijven?"

Picasso zei, "Oké, maar waar is het gras?"

De jongen zei, "U bent absoluut niet intelligent. Als de koe het gras heeft opgegeten, hoe kan het er dan nog zijn?" Het was gewoon een stuk papier dat hij had meegenomen.

Picasso zei: "Ik hou van je intelligentie. Het verbaasde me echt toen je zei dat u een koe had geschilderd, en ik kon geen koe zien. Ik heb de hele wereld voor een raadsel gesteld en jij hebt mij voor een raadsel gesteld."

De Zen koans zijn puzzels zonder antwoord. ANZAN ANTWOORDDE DOOR TE ZEGGEN: "MOO! MOO!"

Geen antwoord is het juiste antwoord. Men moet volkomen in stilte zijn; alleen stilte kan een Zen koan beantwoorden. Maar Anzan heeft zijn verstand gebruikt en geprobeerd een manier te vinden om aan te geven wat de witte koe is. Hij heeft de mind erbij gehaald.

RINZAI MERKTE OP: "JE BENT DOM! Denk je dat je mij kunt misleiden door zulke geluiden te maken? Kun je niet spreken? Ben je dom?" De koan heeft een antwoord nodig. Dit loeien, loeien is niet voldoende.

ANZAN ZEGT: "HOE ZIT HET MET JOU?" Hij dacht: "Wat kan er toepasselijker zijn dan dit antwoord?"

In feite is geen enkel antwoord ooit geschikt voor een Zen koan. Dat moet je onthouden. Zoek niet naar een antwoord, zoek alleen naar stilte. Wees gewoon volkomen stil. In je stilte zal de meester je antwoord kunnen zien.

ANZAN ZEI: "HOE ZIT HET MET JOU? -- als je denkt dat mijn antwoord niet juist is, en ik dom ben."

RINZAI MERKTE OP, "JIJ BEEST! Door het geluid moo, moo te maken heb je bewezen dat je nog steeds de dierlijke mind gebruikt."

In Zen is de mind een dierlijk erfenis, en tenzij je voorbij de mind gaat, ben je geen authentiek menselijk wezen. Alleen je lichaam is dat van een mens, maar je mind is een heel lang proces van vier miljoen jaar van dieren; het bevat alle dieren die je hebt doorgemaakt. Jullie zijn geen nieuwkomers, jullie zijn oud, zo oud als de tijd dat het leven op deze aarde heeft bestaan, en jullie zijn door alle fasen van dieren gegaan. Jullie bewustzijn draagt een enorm verleden met zich mee.

Dus als Rinzaï zegt, "JIJ DIER!" veroordeelt hij hem niet. Hij geeft alleen aan dat hij nog steeds de dierlijke mind gebruikt. Alleen wanneer je in een staat van no-mind bent, ga je voorbij het dier. Je gaat voorbij aan je verleden, je stelt je open voor het universum; je herhaalt niet langer simpelweg je erfenis uit het verleden. Je erfenis uit het verleden is de erfenis van alle dieren.

Dat hij dit zegt is niet veroordelend; in Zen is er geen veroordeling. Mensen kunnen het verkeerd begrijpen, maar hij zegt gewoon dat je de dierlijke mind gebruikt om uit te vissen wat het antwoord zal zijn. Ik wilde dat je voorbij de menselijke mind zou gaan, voorbij de dierlijke mind, omdat de no-mind alleen het antwoord is op elke koan, op elke vraag, op elke zoektocht. Een enkel antwoord -- zonder mind. Wees zo stil dat er helemaal geen gedachte is. Dus het maakt niet uit wat de koan is, het antwoord is hetzelfde: volstreekte stilte, voorbij de dierlijke mind gaan.